

Az ember így is, úgy is koszos lesz

Beszélgetés Máté Gáborral

Négy éve jelentette be, hogy ez lesz az utolsó ciklusa, nem marad a Katona József Színház élén. Nem fáradt el, de nem lehet mindent az örökkévalóságig csinálni. Munkáról, szakmai és pénzügyi kihívásokról, átalakuló közönségről és a gyűlölt középszerről beszélgettünk Máté Gáborral.

– *Mit fog csinálni 2026. február 1-jén?*

– Még nem tudom. Valószínűleg lesz még dolgom a színházban, mert én felelek az utolsó szezonért, többnyire én rakom össze a jövő évet. Természetesen sűrű konzultációt folytatunk a Művészeti Tanácsban, illetve Székely Krisztának több gondolata vagy beleszólása kell legyen az ügyekbe, mert biztos, hogy megpályázza a színházigazgatói posztot, és reményeim szerint meg is kapja.

– *Pihenni szeretne, vagy valamilyen módon megpróbál azért kapcsolódni a színházi munkához, azon túl, hogy színészként nyilván továbbra is dolgozni fog?*

– Az elképzeléseim még nem publikusak, de egyáltalán nem vágyom pihenésre. Nem azért hagyom abba, mert elfáradtam.

– *Hanem?*

– Négy évvel ezelőtt bejelentettem, hogy nem pályázom többet, ilyen értelemben már négy évvel ezelőtt el kellett volna, hogy fáradjak, de

akkor se éreztem fáradtságot. Sok olyan eleme van a döntésnek, ami nyilvánvalóan összefügg magával ezzel a státusszal. Nagyon sok megpróbáltatással járt, hogy vezettem ezt a színházat. Azt is mondhatnám, jobb az idegrendszeremet kímélendő visszalépni. Sok támadás érte a Katonát, és én naiv voltam ehhez. Nem gondoltam, hogy ez így lesz.

– *Hogy ennyire nemtelenek lesznek a támadások, vagy ilyen sok lesz belőlük?*

– Az, hogy nem értik meg a törekvéseket, hogy kihasználják a változást, hogy végre olyanokba is bele lehet rúgni, akikbe eddig nem rúgtak bele, ez a dolog szakmai oldala, ez várható volt. Ez hozzátartozik a színház természetrajzához. De arra nem gondoltam, hogy direkt politikai támadásoknak, egzisztenciális fenyegetésnek lesz kitéve a színház. És arra sem gondoltam, hogy bizonyos kultúrpolitikai erőknél az lesz az egyik fő törekvésük, hogy valamilyen módon lenullázzák a Katona József Színházat, annak a színháznak a jelentőségét, ami Európában és a világon is elismert. Egy olyan intézménybe rúgtak bele, amire büszkének kéne lenni, és nem nekem kell rá büszkének lennem, hanem a városlakóknak, az országnak.

– *Ha másból nem indulunk ki, mint abból, hogy ez egy száz embert*

foglalkoztató munkahely egymilliárd forintnál nagyobb költségvetéssel, ez a hozzáállás akkor is romboló.

– Önmagában ez is elég lenne, de hát ennél jóval többről van szó. Olyan tevékenységről van szó, ami mindig is a magasba ívelt. A Katona József Színház kulturális jelentősége meglehetősen nagy, és a közönség ezzel tisztában is van. És mégis ez az egyik legfontosabb része a támadásoknak, ennek a presztízsnak a támadása, gyengítése.

– Ezek a támadások, már ami az anyagi és működésbeli ellehetetlenítést illeti, leginkább az utolsó évekre korlátozódnak, nem?

– Igen, négy-öt évvel ezelőtt kulminált. Már előtte is voltak jelei, amikor *A bajnok* bemutatásakor minden központi vagy alapoktól érkező forrásunkat csökkentették, de amikor a főváros lett a színház kizárólagos fenntartója, ez egyértelművé vált. Ha a főváros akkor nem menti meg a Katonát meg más színházakat, akkor nagyon nagy bajba kerültünk volna. (A főváros 2020 elején állapodott meg a kormánnyal, hogy a főváros önállóan, kormányzati támogatás nélkül finanszírozza a Katonát, a Radnótit, az Örkényt és a Trafót. A József Attila, a Madách, az Új Színház, a Vígszínház, a Bábszínház és a Kolibri marad fővárosi fenntartású, de működésüket a központi költségvetés biztosítja. A megállapodás 2024 végén jár le, de azt újrakötötték, így a felállítás a jövőben is ugyanaz lesz. F. Sz. E.)

– Tavalay ősszel találkozott más igazgatók társaságában Csák Jánossal, aki akkor éppen kulturális és innovációs miniszter volt. Azóta volt

akár formális, akár informális találkozó a színházigazgatók, ön, illetve akármilyen kormánytag között?

– Nem. Az egy kivételes alkalom volt. Nem beszélve arról, hogy a kommunikációnak azt az elemét nem is nagyon értettem.

– Melyik elemét?

– Hogy én ebbe hogy kerültem bele. Hiszen függetlenek voltunk és vagyunk a kormányzattól, a főváros egészében átvette a felügyeletet és a finanszírozást is az államtól. Azt feltételeztem, hogy valamilyen különleges gondolat folytán, nyilván mint a Katona József Színház igazgatója, bekerültem azok közé, akiknek a kulturális vezetés kíváncsi volt a véleményére. Mindenesetre pár dolgot el lehetett mondani, hogy mit látunk jónak, mit látunk kevésbé jónak. Ebben egyébként nagy különbség nem volt az ott ülők között. Mellettem Kováts Adél ült, mellette Rudolf Péter, velem szemben Eperjes Károly és Vidnyánszky Attila. A jobb oldalamon Tompa Gábor Kolozsvárról, Nagy Viktor is ott volt. Szakmai dolgokról beszélgettünk, de informális volt az egész.

– És aztán ez nem is folytatódott?

– Volt rá ígéret, maga Csák miniszter úr mondta, hogy meg fog ismétlődni. Aztán nem így lett.

– A közvetlen politikát vagy be lehet vinni a színházba, vagy nem, de azért mégiscsak reagálni kell arra, amiben az ember él, amit idefele jövet lát. Ez hogyan egyeztethető össze azzal, amit többször is elmondott, hogy biztosan vannak a Katonának fideszes nézői is? Ha belül a Mefisztólandra, az mit üzenhet egy fideszes nézőnek?

– A *Mefisztóland* különleges előadás ilyen szempontból, mert sok dologra rímel a mi országunkban. De nem csak itt. A darab Németországban született, Berlinben, kifejezetten a szélsőjobb megerősödésével párhuzamosan volt a bemutató. Tehát nem feltétlenül a magyar körülményekre reflektált, hanem egy nyugat-európai jelenségre. (*Dömötör András 2015-ben kapott felkérését, hogy a populista diktatúrák kultúrára gyakorolt hatásáról írjon darabot, a Klaus Mann regényére reflektáló előadást 2016-ban mutatták be Berlinben. F. Sz. E.*) Már akkor is szó volt róla, hogy esetleg bemutassuk itthon, de akkor elálltunk ettől a tervtől. Aztán újra felvetődött a gondolat, és miután felerősödtek a kultúrharcra kapcsolatos hangok, úgy véltem, most eljött az idő.

– *Akkor nem érezte még aktuálisnak, vagy egyszerűen nem fért bele a repertoárba?*

– Úgy mondanám talán, hogy akkor, az előző önkormányzati választás környékén, amikor gondolkodtunk a bemutatásáról, képlékeny volt minden. Nem lehetett tudni, mi lesz. Hogy mit jelent az, ha van egy bármilyen kulturális, városi vagy kormányzati vezetés. Olyan bizonytalanság ülte meg az egész politikai környezetet, hogy nem volt tudható, milyen lesz a pillanatnyi helyzet, állapot, hangulat, amikor ez a darab esetleg megjelenik. Nem tudtuk, hogy a következő tavasz, amire tervezzük az előadásokat, milyen lesz. Hogyan ül majd be a néző, és mit ért mi alatt?

– *Hál' istennek most már sokkal jobban látszik.*

– A kultúrharc olyan egyértelmű és minőség alatti szintet ért el, amiben már lehetett sejteni, hogy a nézői reakciók miféleké lehetnek.

– *Hány figurából gyúrta össze az igazgató figuráját, akit játszik?*

– Nem számoltam. Nem egyből természetesen. Főleg a politikai érvényesülésnek és a középszernek, a középszerű színházi alkotónak a képét igyekeztem megrajzolni ezzel a szereppel. Még azt sem mondanám, hogy egyértelműen egyvalaki vagy konkrétan valakik voltak a szemem előtt. Általában is az a jellemző a színészi felfogásomra, hogy sok mindenből rakom össze azt a valakit, akit játszom. Megpróbálok minél komplikáltabban vagy összetettebben, még akkor is, ha ez a figura azért egy kicsit plakátszerű.

– *Azt mondják, egy rossz korszak ismérve, hogy a középszer sokkal nagyobb teret kap. Ez most elég jól látszik mindenhol. Erkölcseleg ez hogyan dolgozható fel azon túlmenően, hogy de facto is kárt okoz a középszer térnyerése? A Katona meg tudja őrizni az autonómiáját, így akár fel is értékelődhet az a munka, ami itt folyik. Akkor meg mit számít, hogy máshol tombol a középszer?*

– Ez nagyon komplikált kérdés, nem is biztos, hogy rendesen válaszolni tudok rá. Főleg azért, mert ez is része a döntésemnek. Mindenkit, aki résztvevője ennek a mai kornak, valamilyen felelősség terhel; lehet, hogy ez erős szó, inkább azt mondanám, részvételiség terhel azzal kapcsolatban, ami zajlik körülötte. Résztvevője vagyok ennek a kornak, korszaknak. És bár úgy gondolom, hogy sikerült a Katonát valamelyest

szigetté tenni, mégiscsak ebben a vilámban lett egy sziget. Nem tudjuk a világtól függetleníteni magunkat, és amikor majd normálisabb visszatekintést enged meg a kultúrtörténet, akkor ezt nagyon rossz korszaknak fogják leírni a hozzáértők, és ezt az ítéletet együtt fogjuk megkapni.

– *És ez jár egyfajta felelősséggel?*

– Annyiból igen, hogy nem tudtam rajta változtatni, nem volt erőm vagy nem volt elég jogosítványom hozzá; el is ment tőle a kedvem, vagy elvetétek tőle a kedvemet; vagy megszüntették azokat a lehetőségeket, amelyekben talán még tehettem volna valamit. Résztvevője vagyok ennek a korszaknak, mint egy színház vezetője. Nem lehet azt mondani, hogy független voltam mindentől. Bár a saját függetlenségemet és a színházhoz tartozó emberek intézményi függetlenségét igyekeztem garantálni, de a rendszer részeként tettem. Az ember így is, úgy is koszos lesz, nincs mit ragozni ezen.

– *Ha végignézek a saját szakmámon és az elmúlt tizenöt éven, visszafordíthatatlan károkat látok: szerkesztőségek, csapatok számolódtak föl, amit nem lehet pótolni, nem lehet egy Népszabadságot, Magyar Hírlapot újraindítani. A kőkorszakból kell majd valamit felépíteni. A színházi világban nem látható ekkora pusztulás. Valóban nagyobb részt sikerül megőrizni abból, ami után lehet építkezni?*

– Igen is, meg nem is. És az a baj, hogy ez együtt van. Nem is olyan régen megszűnt a Budapesti Kamaraszínház. Üdvözlendő, hogy az Örkény Színháznak nyílt egy újabb játszóhelye, és az ottani ifjúsági

programnak is lett egy kis helyisége, ahol tudnak dolgozni. Ez örömteli, de azon az áron örömteli, hogy közben egy komplett színház eltűnt a budapesti életből. Ez még akkor is így van, ha nincs összefüggés a megszüntetés és a helycsinálás között. Megszűnt a Bárka Színház is, amit, bár lehetett szeretni és nem szeretni különböző korszakaiban, különleges volt, ráadásul a rendszerváltozás után született, nem a szocializmus öröksége. A függetleneket mindig megemlítjük egy-egy ilyen beszélgetésben, de az ő anyagi kiszolgáltatottságuk nem is csupán ennek a kormánynak a hibája vagy bűne. Bár... A valódi gond a színház fontosságának csökkenése. Ezek a kis vagy közepes játszóhelyek, még akkor is, ha nem mindig voltak a topon, sokat jelentettek a szakmának. Nemcsak egzisztenciálisan, hanem művészi értelemben is. Sok mindenkinek tűnhetett fel ezeken a helyeken.

– *Szabadabban lehetett ott dolgozni?*

– Az egész televény gazdagabb volt. Most már minden teljesen bebetonozódott, olyan változások lehetségesek, hogy megnyílik majd új koncepcióval az Erkel Színház, ami nagyon sok pénzt kap a kormánztól. (Január elsejétől a magyar zene- és táncművészet népszerűsítése érdekében új zenés színház jön létre az egykori Erkel Színház épületében, a működtetéséhez szükséges nonprofit gazdasági társaság létrejöttéhez a kormány 30 millió forintot biztosít, a színház 2025-ben 3,5 milliárd forint költségvetési támogatást kap, két év múlva hárommilliárdot, 2027-ben pedig 2,5 milliárdot. F. Sz. E.) Ebből is kiolvasható, hogy sokkal több

pénzt költ az állam a kultúrára, mint eddig bármikor. De a színházművészet sok veszteséget élt meg ebben az időszakban. Kevesebbek vagyunk, és nem annyik, mint amennyik voltunk. Morális értelemben sem.

– *Vajon a kultúra háttérbe szorulása csak pénzkérdés-e?*

– Nem csak pénzkérdés, de azért pénzbe kerül. A kiindulópont valamelyest a pénz, másrészt meg az ambíció, a kreativitás, a közölni vágyás. Nem lett kevesebb tehetséges ember. Itt megint oda érdemes visszahozni, hogy a középszer mennyiben foglalt el pozíciókat. Ez a szakma kicsi, ismerjük egymást, ismerjük egymás képességeit is. Nincs olyan, hogy ha valaki középszerű, akkor egyszerre majd nagyszerűnek értékelik. Akármilyen rangot vagy státuszt is kapjon.

– *A mecenatúra miért nem tud hatványozottabban megjelenni a magyar kulturális életben?*

– Ez messzire nyúlik vissza, és nem tudom pontosan az okát.

– *Hatvany Lajos korában volt.*

– Igen, volt valami, de ha a színházra gondolok, az nem ugyanaz, mint egy költőt támogatni, vagy ösztöndíjat adni. Egy közepes nagyságú színház, mint mondjuk a Katona, több mint száz dolgozó megélhetését is biztosítja. Már csak ezt finanszírozni is jelentős összeg. A rendszerváltozás idején hirtelen kivonult az állam a korábbi szinthez képest a finanszírozásból. Addig nem is nagyon számított a pénz, kizárólag az ideológia számított. És hirtelen kiderült, hogy ha kivonul az állam, ha jóval kevesebbet áldoz a kultúrára,

akkor azt senki nem pótolja, nem tömi be ezeket a lyukakat. Később volt a TAO időszaka, amikor az adományokat a jól prosperáló vállalatok leírhatták az adóból. Ezt is az állam finanszírozta, csak kerülő úton, mindenestre egyes gazdasági szereplők leírhatták az adójukból, amit a kultúrára vagy adott esetben a színházra áldoztak. Ez kicsit elkényelmesítette azt a gondolkodást, ami a mecenatúrát jelentette volna, mert átértelmezett mecenatúrát biztosított a színházaknak. Aztán amikor a TAO-rendszer megszűnt, aminek amúgy sok kérdőjeles része van, de ebbe most nem érdemes belemenni, megint megszűnt a mecenatúra. Rosszabb helyzetbe kerültünk, mint amiben a rendszerváltozás idején voltunk. A korábbi támogatók megtalálták azokat a helyeket, ahova a pénzeket el lehet helyezni, elsősorban a sportban, vagy teljességgel leszoktak arról, hogy támogassák a kultúrát. Hogy lehetne ezt újra fölélnékelíteni? Őszintén szólva fogalmam sincs. Talán a TAO visszavezetésével az előadó-művészetbe?

– *Ez ráadásul nem pusztán szponzoráció, ahol a jegy hátuljára oda van stemplizve a támogató neve.*

– Hát persze, és a szponzorok pontosan le tudják mérni, hogy mennyit ér egy ilyen stempli, vagy bármilyen támogató logó, név. Ezeket újra kéne gondolni. Mi a Katonában állandóan kísérletezünk ezzel, általában a partnereink megelégedtségére.

– *Ehhez kellene egyfajta társadalmi felelősségvállalás is, akár egy vállalatvezető, akár egy felső vezető esetében, akinek annyi nulla van már a*

fizetési cetlijén, hogy szükségét érzi, hogy neki valamilyen módon vissza kell adnia a társadalomnak, akár az oktatásba vagy a kultúra támogatásába. Ám ha megnézzük, hogyan alakult a közgondolkodás, folyamatosan ennek a leépítése zajlik.

– Az állam szerepe felerősödött az elmúlt tizennégy évben. Annyi mindent vett vissza, már-már a szocialista időket idézően, hogy az egyén vagy a vállalati szféra egyre kevésbé érzi azt, hogy neki ebben bármilyen dolga lenne. Nemcsak a színház vagy a kultúra támogatásában, sok másban is. Továbbá a most tehetőség tett réteg nem elég művelt ahhoz, hogy átérezze a magas kultúra létezésének fontosságát. És jellemzően ők is a politika fogságában élnek a mindennapjaikat.

54

– *Olvastam egy interjút egy ukrán színházi rendezővel, Szergej Maszlobojcsikouval a Magyar Narancsban (Sorok kígyóznak, Magyar Narancs, 2024. november 14.), azt mondta a rendező, hogy ömlenek az emberek Ukrajnában a színházakba, mert menekülni próbálnak a valóság elől, és a színház erre kiváló. Ugyanakkor a színháznak reflektálnia kell a valóságra. Vagy bizonyos időközönként hagyni kell, hogy csak megkönnyebbülni jöjjenek az emberek a színházba?*

– Klasszikus műveket játszhatnak, feltételezem. Nem ismerem az ukrán színházi helyzetet, régen sem ismertem. Ezt én is olvastam, meg is lepott, ahogy önt is. Én az olyan színházat szeretem, ami reflektál a valóságra. Sőt, a túlzottan esztétizáló színházhoz kevés közöm van, azt unom inkább. De el tudom képzelni, hogy vannak olyan korok, mondjuk

egy háborús időszak, amikor ez fontos. Bár azt nem tudom elképzelni, hogy ha tudom, hogy bármikor jöhet egy bombatámadás, akkor ücsörögjek egy színházban, vagy nem azt nézném-e, hogy én üljek a legközelebb a kijáráthoz.

– *Szerintem a harmadik évben már nem ezen gondolkodnak.*

– Az is lehet, hogy ehhez hozzá lehet szokni, bár ezt is furcsállom, mert én a repülőn is félek, mindegy, mennyit repülök, tizenhárom órán keresztül is tudok félni. Lehet, hogy gyávább alkat vagyok, a félelem nálam hosszabb ideig tart, mint másoknál. Szóval engem is meglepett ez a mondat, de ha ez így van, akkor az csodálatos, mert akkor a színház vigaszt tud nyújtani embereknek egy ilyen pokolban is, amiben most Ukrajna kénytelen élni.

– *Itthon még nem tartunk ott, hogy a kinti valóságtól meneküljenek a színházba az emberek?*

– Nem. Lehet, hogy kivételezett helyzetben van a Katona, de azt érzékelem, hogy a nézők kifejezetten szeretik, hogy a Katona reflektál arra a korra és arra a problémakörre, ami a nézőket érinti. Természetesen egy olyan előadásra, amiről elterjedt, hogy többet lehet rajta nevetni, mint bármely másan, könnyebben adjuk el a jegyeket.

– *Ez mindig így volt?*

– Azt hiszem, közel így volt. Régen, a szocializmus utolsó éveiben a Katona kivételezett helyzetbe lavírozta magát. A Katona nézője nem az a néző, aki mindenáron felhőtlenül szórakozni akar. Ezzel együtt már begyűrűzött némi változás. Azt

a fajta közönséget, amelyik régen a Katonáé volt, nem tudjuk teljes mértékben ellátni, mert kénytelenek voltunk jelentős jegyáremelésbe fogni. Az a gyanúm, hogy akiknek mi játszani szeretnénk, azok egyre kevésbé engedhetik meg maguknak a színházjegy vásárlását olyan gya-
korisággal, mint korábban. Cserélődik a közönségünk, és most inkább a tehetősebbek jönnek színházba.

– *Mások az elvárásaik?*

– Igen, meg máshoz is szoktak. Legyünk tisztában azzal, hogy hatást gyakorol az a kulturális romlás, amit a média áraszt. Rendkívüli módon föllazult, elsekélyesedett a színészi kifejező eszköztár, a néző pedig ehhez szokik hozzá, illetve ehhez szoktatják észrevétlenül. Celebek is minden további nélkül játszhatnak fontos szerepeket különböző alkotásokban, tehát az, hogy milyen eszközökkel, miféle megformáltsággal lépnek fel ezek a színészek vagy szereplők, akarva-akaratlanul is csökkentik a befogadókészség érzékenységet, az erőteljesebb előadásmód és a harsányság vonalára szoktatja a nézőt. Romlik a kifinomultsága, érzékenysége és a gondolkodásra való képessége is, a világos dolgok érik el hamarabb az embert. Ugyanakkor nem nézem le természetesen a nevettetést, sőt nagyon jelentős dolognak és szakmailag igen nagy kihívásnak gondolom, ha a színház nevetetni akar.

– *Az biztos, mert annál kínosabb nincsen, mint amikor a poén után csönd van. Tavaly ősszel, amikor kikapattant, hogy a DK-tagok kedvezményes jegyet vásárolhatnak, azt mondta, jelentősen esett a nézőszám, volt,*

amikor fél házzal kellett előadásokat játszani. Ez az infláció miatt volt? A KSH-nál jelentős volt a visszaesés tavaly is, de már 2022 végén is jelentős csökkenést lehetett látni a könyv és a szórakozás soron.

– Most is lehetett érzékelni a visszaesést novemberben, de nem olyan szinten, mint tavaly. Állandóan a kasszát figyeljük, úgy kell működ-nünk, mint egy magánszínház. Sikerült átstrukturálni az egész rendszert a színházon belül, tehát nem fordulhat elő olyan egyéni kezdeményezés, mint ami tavaly volt. Meg kellett erősíteni az ellenőrzést, hogy kinek mi jut eszébe akkor, amikor nem veszik a jegyeket, és akkor milyen megoldások jöhetnek szóba.

– *És milyen megoldások jöhetnek szóba?*

– Erősíteni kell a kommunikációt és a kedvezményeket. Jól elhelyezett kedvezményeket kell alkalmazni, amelyek a vásárlóközönség teljes körére irányulnak, nem pedig céltoltan egy-egy csoportra. Élénkebb PR- és kommunikációs tevékenységgel ügyesen el lehet érni eredményeket. De hát attól természetesen még az embereknek nem lesz több pénzük. Tavaly ősszel volt egy nagyon jelentős, 40 százalékos áremelés. Ezen nagyon sokat vitatkoztunk. A fővárosi színházak nagyjából együttesen emelték a jegyárakat, nem volt, aki aláigért volna a többinek, hiszen ez elvárás is volt a várostól. Emellett a Katonának van egy elég nagy pártolói köre, nem is tudom, mit csinálnánk nélkülük, akik nemcsak több pénzt áldoznak a színházjegyre, hanem több pénzt adnak eleve a színházra. Ők hozzánk tartozónak érzik magukat, és ez így is van. A Katona

családiasabbá vált az utóbbi években, és jóféle kommunikáció zajlik a színház és a közvetlen közönség között. Törzsközönség, aki nemcsak úgy törzs, hogy többször jön, hanem többet is ad a színháznak. Egy-egy kamrás produkció költségvetésének jelentős része például össze tud jönni egy ilyen típusú támogatásból. Ezért különböző előnyökhöz juttatjuk azokat, akik többet hajlandók áldozni. És egy nagyon izgalmas közösséget tudunk ezáltal összekapcsolni.

– *Nagyjából milyen arányt képviselnek azok, akik a támogatói jegyet vesznek?*

– A mecénás pluszosok nagyjából tízen vannak, ők egymillió forint fölött fizetnek a színháznak, vannak olyan támogatók, akik közel háromezrezer forint alatt fizetnek, és vannak, akik ennél kevesebbet. Az utóbbiak a legnépesebbek természetesen, ők nagyjából négyszázan vannak.

– *A jövő évi fővárosi költségvetési tervzetben 1 milliárd 59 millió forint szerepel a Katona támogatási során. A jegyárbevétel tud majd emelkedni?*

– Emelkedni már nem fog, de azért így is sokat számít. Nagyjából 500 millió forint körül lehet majd a saját bevétel.

– *A jegyértékesítés 2023-ban nominálisan is kisebb volt, mint 2022-ben.*

– Igen, de a jegyáremelések miatt a színház anyagilag nem járt rosszabbul. Egyrészt azt mondjuk, hogy rosszul járt a színház, hiszen fél ház előtt játszunk, másrészt a fél ház kihozza a régebbi időszak teljes, telt házas értékét. Ez mentálisan rossz a nézőnek, rossz a színésznek. De saj-

nos nem értek vele egyet, hogy ne így legyen. Olyat vagyok kénytelen végrehajtani, amit legszívesebben nem hajtanék végre. Jobban örülnék, ha szélesebb tömegekhez jutna el az összes előadásunk ahelyett, hogy egy gazdagabb réteg ott van, és kifizeti a teljes nézőtéri bevételt. A fenntartói nyomás vitte ebbe az irányba a színházakat, mondván, oldjátok meg, vagy legalább próbáljátok megoldani.

– *Az Embtrag nagyon különleges feldolgozása Az ember tragédiájának. Mennyire vevők a nézők erre a más interpretációra?*

– Úgy veszem észre, vevők rá, legalábbis semmifajta felháborodott üzenet nem érkezett ezzel kapcsolatban. A nézők szeretik, szerintem örülnek azoknak a változtatásoknak, amelyek közelebb hozzák korunkhoz az előadást. Nagyon kérdéses műnek tartom *Az ember tragédiáját*, és örültem, amikor Székely Kriszta úgy döntött, hogy ezt mindenképpen megcsinálja. Régi terve volt, minden évben előjött, hogy nekiugrik, és szerencsére a tavalyi évad egyik különlegessége lett ez az előadásunk. A mi közönségünknek, az általunk kinevelt, fölnevelt közönség számára generációs értelemben kicsit szokatlan, de ez nem jelenti azt, hogy elfordultak volna az előadástól, sőt vonzó előadás az olyan fiatal generációk számára is, amelyek eddig nem jöttek színházba, vagy nem a mi színházunkba jöttek.

– *Negyvenes nő vagyok, szerintem majdnem mindenhol negyvenes nőknak kéne lenni a felső vezetésben, de ez persze az én túlzó álláspontom. Jót fog tenni a Katonának, ha egy negyvenes nő lesz az igazgató?*

– Nem gondolkodom ezekben a kategóriákban. Székely Krisztával évek óta együtt dolgozom, nagyon sokat beszélgettünk, együtt is tanítottunk a régi Színművészetin. Ott volt mellettem pár évig. Ismerem a gondolkodását, a dolgokról való meglehetősen szigorú és radikális elképzeléseit, amelyek engem személy szerint megnyugtattak azzal kapcsolatban, hogy mi fog történni. Hogy a mindennapi életben a feladatokat hogy fogja megoldani? Nem jósolhatom meg, hogy mi történik majd, mint ahogy nem is kívánok részt venni a későbbi történetekben. Erős ambíciókkal, képességekkel rendelkezik, nincs okom rossz érzéssel tekinteni erre a dolgra. Tehetős embernek ilyen feladatot meg kell tudni oldani, és ha olyan emberekkel veszi körül magát, akikben meg lehet bízni, és hasonlóan igyekvők és elhivatottak, akkor minden megoldható lesz.

– *Hiányzik a tanítás?*

– Tavasszal fogok tanítani egy trimesztert a Jurányiban Bodó Viktor Budapesti Színeszképzőjében, és csináltam egy kurzust Pármában, amit nagyon élveztem. Ott úgy éreztem, hogy még nem vesztettem el teljesen ez irányú érdeklődésemet. Egy színház vezetése elég feladatot ad

az embernek, nem feltétlenül kell halmozni a foglalkozásokat. Szépen kiegészítette egymást a tanítás és a színházvezetés, illetve a rendezés és a játék. A folyamatos kapcsolattartás az újabb generációkkal engem frissen tartott. Nyilván volt olyan tanítványom, akinek nagyon jó volt, hogy én tanítottam, és nyilván voltak jó páran, akiknek ez nem volt jó. De ez mindig is így volt. Ugyanakkor mindennek vége van egyszer, ezzel, azt hiszem, az alkatom meg tud barátkozni. Adott pillanatban földobjuk a talpunkat, az is egy ilyen szituáció lesz. Egyszer mindenképp vége lett volna a tanításnak, inkább az abba hagyás módja volt katasztrofális, illetve az, amilyen következményekkel járt. Itt hasonló történt, mint a Katona degradálása esetében. A hatalmat át lehet venni rendesen, tisztességesen, és lehet gazember módra is. Sajnos itt ez utóbbi történt. Nem tudom, hogy miért kellett így csinálni, miért kellett egy intézményt morálisan és ideológiai értelemben is megsemmisíteni, olyan magyarázattal, ami egyébként szemenszedett hazugság volt. Miért kell hazudozni valamiről, hogy magamat valami fölé emeljem?

– *Hát ez a kultúrharc része, nem?*

– Igen, a kultúrharc része.